

El músic Joan Torrandell i Campamar (Muro, 1850 – Ciutat de Mallorca, 1935)

Joan Círia Maimó

Pianista i investigador musical. ciriamaimo@hotmail.com

---

doi: 10.3306/JELINCA.22.217

Paraules clau: música, compositor, organista, Inca, Muro, Torrandell.

Resum. *Una comunicació adreçada a presentar els principals punts que es coneixen de la biografia i la carrera del músic de Muro, però veí d'Inca, Joan Torrandell i Campamar (Muro, 1850 – Ciutat de Mallorca, 1935); organista, compositor i professor, endemés de pare del popular músic i compositor Antoni Torrandell i Jaume.*

Keywords: music, composer, organist, Inca, Muro, Torrandell.

Abstract. *An essay that presents the main points that are known about the biography and career of the musician from Muro but inhabitant of Inca, Joan Torrandell i Campamar (Muro, 1850 – Ciutat de Mallorca, 1935). Organist, composer, teacher, in addition to the father of the popular musician and composer Antoni Torrandell.*

1. INTRODUCCIÓ

Joan Torrandell i Campamar fou un organista, compositor i professor de música oriünd de Muro, però durant dècades veí de la ciutat d'Inca. El seu nom i fetes de caràcter musical gaudiren de certa popularitat arreu d'aquell darrer indret citat i els seus voltants, pràcticament d'ençà de les darreries dels setanta de la denovena centúria. Un músic de qui les fonts consultades diuen que la que fou la seva llar de la Capital del Raiguer esdevingué un punt de reunió per a diversos melòmans i aficionats a la música d'aquell terme, especialment durant la segona meitat dels vuitanta del XIX i fins a a la primeria de la centúria següent; ell mateix, de qui malauradament les dades que conformen la seva discreta, però en part interessant carrera, són avui força poc conegudes, atès que actualment el nom i els detalls més rellevants de la biografia i de la trajectòria professional de Torrandell i Campamar pràcticament només surten a escena en el moment de tractar la biografia i carrera del seu fill, l'aplaudit músic i compositor Antoni Torrandell i Jaume (Inca, 1881 – Ciutat de Mallorca, 1963).

Per a la present comunicació, s'han emprat els detalls que del músic Joan Torrandell es recullen a diverses obres editades, en què s'analitzen diversos aspectes del panorama musical de la Mallorca vuitcentista, així com a alguns treballs encarregats d'estudiar la història d'Inca, ciutat on Torrandell i Campamar restà la major part de la seva existència. Cal afegir que també s'ha recuperat certa informació referida al citat músic per mitjà de l'hemeroteca, i una vegada consultada part de la documentació que es custodia en els arxius parroquials de Sant Joan Baptista de Muro i de Santa Maria la Major d'Inca, així com també en el Centre de Recerca Històrico-Musical de les Illes Balears.

2. APUNTS PER A LA BIOGRAFIA DEL MÚSIC JOAN TORRANDELL I CAMPAMAR

El migdia del 20 d'agost de 1850, en una casa de Muro, hi nasqué el futur músic Joan Torrandell i Campamar.

A Muro, va ser on Joan Torrandell començà a conèixer els rudiments de la música no sabem malauradament al costat de qui, tot i que s'albiri que tal vegada ho hagués fet a l'entorn de l'activitat musical de la seva parròquia. En aquest temple en temps de la seva joventut, segons l'expressat per algunes fonts, Torrandell i Campamar hi devia haver complit, endemés de com a escolà major, com a organista.

Una vegada que a mitjan dècada dels setanta del XIX hagué contret matrimoni amb Martina Pujades i Janer, dona natural i habitadora d'Inca, Joan Torrandell fixà la seva residència en aquella ciutat, lloc on el referit hi capitanejà diversos afers de tarannà musical (principalment com a professor i com a organista), a més de regentar-hi una administració de loteries,¹ i de ser el punt on nasqueren les seves filles bessones; unes nines que al poc d'abastar moririen, el mateix que la seva mare, esposa del nostrat músic.

El 1880, Joan Torrandell, de 30 anys d'edat, es casava en segones núpcies amb la llucmajorera Aina Maria Jaume i Salvà, dona d'acomodada posició social amb qui tengué un sol fill, el futur ovacionat músic, especialment reconegut com a compositor i com a pianista, Antoni Torrandell i Jaume, nascut a la llar familiar del carrer del Cep d'Inca el 17 d'agost de 1881.²

El 17 de novembre de 1932, Joan Torrandell enviudà per segona vegada. Arran d'aquell traspàs, el citat músic, aleshores de 82 anys d'edat, i qui segons les informacions devia tenir una delicada salut, demanà al seu fill Antoni que aquest retornàs a Mallorca per tenir cura del seu estat.

1 Segons el recollit en el diari *La mañana* del 22 de desembre de 1890, per aquella data, Joan Torrandell va obtenir els permisos pertinents per obrir a Inca una administració de loteries.

2 Cal afegir que, segons l'expressat a la seva partida de naixement, s'hi diu que son pare (el músic Joan Torrandell i Campamar) l'any 1881 exercia la professió d'*escribiente*.

Finalment, Antoni Torrandell, al poc d'haver tengut lloc l'òbit de la seva mare, estant a la cúspide de la seva carrera, deixà París, i a principis de febrer del 33 establí definitivament junt amb son pare la seva residència a la capital mallorquina. Aquí el músic murer Joan Torrandell i Campamar, després d'haver passat bona part de la seva vida a Inca, on fou popularment conegut com don Joan de l'orgue, hi finí el matí del 2 de febrer de 1935 a l'edat de 85 anys, de resultes d'una malaltia coronària.

3. JOAN TORRANDELL COM A MÚSIC

3.1. Joan Torrandell com a organista

Per l'expressat a les fonts consultades, entenem que Torrandell i Campamar hauria iniciat la seva carrera com a intèrpret d'orgue en el si de la parròquia de Sant Joan Baptista de Muro, església on tot apunta que el referit s'hauria format com a músic en dies de la seva infantesa i primera etapa de la joventut, s'intueix que al costat del qui per aquelles saons era l'organista d'aquella casa. Es diu que en aquesta entitat, a banda de complir-hi com a escolà major,³ Joan Torrandell també hi exercí com a organista en el temps en què romangué fadrí.

Poc després d'haver fixat la seva residència a Inca arran del seu primer matrimoni amb Martina Pujades i Janer, va ser quan Joan Torrandell assumí el comandament de l'orgue de la parròquia de Santa Maria la Major d'aquella ciutat; càrrec que s'entén que mestre Torrandell degué agafar de l'extrinitari Antoni Sastre,⁴ i que defensà des d'aproximadament les darreries dels setanta o la primeriadels vuitanta del XIX,⁵ fins poc abans d'enviudar per segon cop el novembre de l'any 32 del XX, rere la mort de la seva darrera esposa, Aina Maria Jaume i Salvà. En aquell moment, degut al seu estat de salut i edat avançada, el nostrat músic es mudà a la capital mallorquina junt amb el seu fill i la família d'aquest a principis de febrer de 1933.

3.2. Joan Torrandell com a professor

Una vegada que Joan Torrandell hagué establert la seva residència a Inca, a banda d'exercir-hi com a organista de la seva parròquia i com a loter d'ençà del darrer mes de l'any 1890, ens consta que el citat murer també s'hi mostrà com a professor de música a nivell particular i com a membre del claustre docent que aleshores tenia el Col·legi de Sant Tomàs d'Aquino d'aquella ciutat, i per ventura d'un altre centre.

³ Informació facilitada per mossèn Pere Fiol i Tornila durant una conversa telefònica mantinguda el 28 de juny de 2020.

⁴ Antoni Sastre i Vila (Inca, 1816-1881). Trinitari exclaustrat qui, arran de la desamortització dels béns de l'Església de 1835, passà a la parròquia de Santa Maria la Major d'Inca, on complí com a organista.

⁵ Degut a la falta de documentació, ha estat impossible poder precisar exactament quan assumí Joan Torrandell el comandament de l'orgue de la parròquia de Santa Maria la Major d'Inca. Cal afegir que, segons l'expressat pel diari *El Àncora* del 21 de novembre de 1882, se sap que per aquella data Torrandell i Campamar ja ocupava el citat càrrec, el qual se sospita que ja exercia d'ençà d'alguns pocs anys abans.

De la seva activitat com a professor particular de música (la qual sembla que portà a terme a la que era la seva llar, casa ubicada en el número 15 del carrer aleshores dit del Cep d'Inca), tot apunta que l'hauria iniciada quan hagué arribat a la Capital del Raiguer, aproximadament durant la segona meitat dels anys setanta del XIX; uns afers que el portaren a tenir cura de l'educació musical de diversos joves de la contrada inquera, alguns dels quals arribaren a assolir el grau de professionals del sector musical. A dia d'avui, se sap que Joan Torrandell impartí doctrines de teoria de la música, de piano i d'orgue, endemés del seu fill Antoni, almenys a:

- Josep Balaguer i Vallés (Inca, 1869 – Ciutat de Mallorca, 1951), professor, director, pianista i compositor, més conegut per haver estat un dels majors dinamitzadors de l'activitat musical i cultural de la Palma dels seus dies.
- Bernat Salas i Seguí (Campanet, 1874 – Ciutat de Mallorca, 1932), prevere, compositor i reputat intèrpret d'orgue, que, nat a les cases de Santiani en el terme de Campanet, d'infant passà a Inca i arribà a ser l'organista de les catedrals de Segòvia, Sevilla i Palma.
- Jaume Albertí i Ferrer (Inca, 1889 – Pollença, 1979), compositor, director, mestre i especialment reconegut per haver fundat el 1920 l'Harpa d'Inca.
- Josep Aguiló i Pomar (Inca, 1889-1946), prevere, compositor, professor de gregorià en el Seminari de Mallorca, endemés d'organista i primatxer de la parròquia de Santa Maria la Major d'Inca.⁶
- Pere Cortès i Fuster (Inca, 1905 – Ciutat de Mallorca, 1996), pintor, compositor i pianista.

De la tasca que com a professor de música Torrandell i Campamar hauria desenvolupat com a membre del cos docent del Col·legi de Sant Tomàs de Aquino d'Inca, únicament ens arriben unes dades a través del diari *El Àncora*, mitjà de comunicació que en la seva edició del 25 de novembre de 1885 publicà el llistat dels professors que aleshores impartien lliçons en el citat centre, i on en darrer terme es llegeix que Joan Torrandell hi donava doctrines de cant i piano.

Cal afegir que segons allò recollit a la *Gaceta de Mallorca* del 20 d'agost de 1907, es pot entendre que per aquelles saons Joan Torrandell, de 57 anys d'edat, hauria pogut donar lliçons de música a una altra l'escola d'Inca, atès que, per aquella data, el citat mitjà publicà que mestre Torrandell exercia com a professor de música en el Colegio de Inca, sense especificar més detalls d'aquell centre; una tasca de la qual no sabem avui més dades que les aportades per part de la citada font.

⁶ Baldament no tinguem la informació pertinent, és força probable que el germà de mossèn Josep Aguiló, Francesc Aguiló i Pomar (Inca, 1891-1956), qui fou organista de la parròquia de Santa Maria la Major d'Inca, també va ser deixeble en temes de música i d'orgue de mestre Joan Torrandell.

3.3. Joan Torrandell com a compositor

Segons el recollit a les escasses fonts que tracten part de la biografia i carrera professional de Joan Torrandell i Campamar, aquest, a banda d'haver exercit com a organista i com a professor de música, també s'hauria dedicat a la composició musical, tasca que s'intueix que el referit murer va conrar de manera força discreta i de forma puntual. Malauradament, davant la severa falta d'informació que ara es té, a dia d'avui resulta totalment impossible poder realitzar com pertocaria el catàleg de l'obra de Torrandell i Campamar, atès que no s'ha pogut localitzar cap exemple de les obres que segons l'expressat a diverses fonts aquest hauria compost, i únicament es tenen unes breus i difuminades dades dels títols per ell creats. Són informacions esquifides i en part fragmentades que no ens permeten poder confeccionar encara el seu catàleg, així com tampoc cap llistat orientatiu de les obres que Joan Torrandell compongué, i que pràcticament només ens expressen que el citat hauria estat l'autor de diverses obres de petit format i pel que sembla totes de tarannà religiós, com ara algunes avemaries i uns parenostres. Són obres que molt probablement aquell músic i compositor va enllestir en el temps en què ocupà el càrrec d'organista de la parròquia de Santa Maria la Major d'Inca, temple en els arxius del qual actualment no figuren còpies del referit material suposadament escrit per mestre Torrandell i Campamar.

4. CONCLUSIONS

Professor, organista i compositor són els mots que més es necessiten emprar en el moment de voler descriure o citar la discreta trajectòria professional feta per Joan Torrandell i Campamar, a qui popularment es conegué com *don Joan de l'orgue*, donada la vinculació que especialment tengué amb l'orgue de la parròquia de Santa Maria la Major d'Inca. Fou un músic de naturalesa murera, però fortament arrelat a Inca. D'ençà de l'equador dels anys setanta de la denovena centúria a la societat, i especialment al panorama cultural i musical de la Capital del Raiguer, s'albira que els detalls de la seva història es necessiten conèixer i citar, en el moment de voler descriure o tractar l'ambient musical viscut a Muro i en el nucli inquer durant les tres darreres dècades del XIX, i al llarg dels primers trenta anys del segle posterior. Com esquifidament es reflecteix per mitjà de la breu comunicació que ens ocupa, no hi ha dubtes que, amb la seva tasca, mestre Torrandell i Campamar ajudà a dinamitzar i a enriquir especialment l'activitat musical d'Inca des de pràcticament els vuitanta del vuit-cents fins més o menys la dècada dels trenta de la centúria vinent.

5. BIBLIOGRAFIA

Cortès Forteza, S.; Parets Serra, J.: «Aproximació al fet musical d'Inca», I Jornades d'Estudis Locals d'Inca. Ajuntament d'Inca, Inca, 1994, 239-255.

Demerson, G: El collar de la Península. Casa Velázquez, Madrid, 1992.

Estelrich Massutí, P.; Massot Muntaner, B.; Parets Serra, J.: Compositors de les Illes Balears. El Gall, Pollença, 2000.

Fiol Tornila, P.: L'orgue de Santa Maria la Major. Ajuntament d'Inca, Inca, 2017.

Fiol Tornila, P.; Payeras Capó, D.: «Catàleg del Fons Musical de la parròquia de Sant Joan Baptista de Muro», IV Trobada de Documentalistes Musicals. Centre de Recerca Històrico-Musical de les Illes Balears, 1997, 242-265.

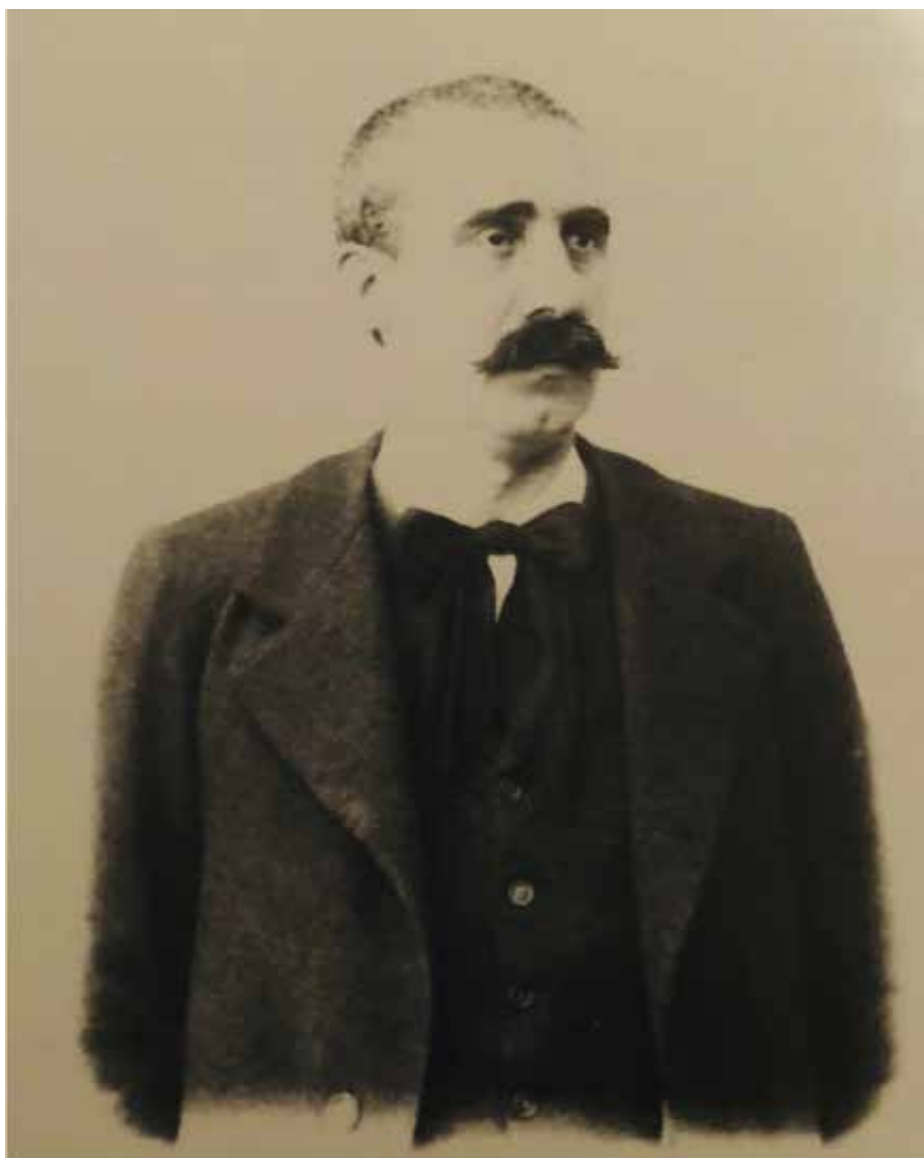
Fiol Tornila, P.; Reynés Florit, A.: Orgues i música a Muro. Ajuntament de Muro, Muro, 1994.

Parets Serra, J.; Rosselló Vaquer, R.: Notes per a la història de la música a Mallorca. I-IV. Sense detalls de l'editor, 2004.

Parets serra, j.: «Llistat d'organistes mallorquins nats durant el segle XIX», III Trobada de Documentalistes Musicals. Centre de recerca històric-musical de les Illes Balears, 1996, 123-145.

Parets serra, j.: «Els orgues d'Inca. Orgueners i organistes», X Jornades d'Estudis Locals d'Inca. Ajuntament d'Inca, Inca, 2009, 139-142.

Sobrino sánchez, r.: Antoni Torrandell (1881-1963). Harmonies franceses a la Mallorca del segle XX. Ajuntament d'Inca, Inca, 2015.

El músic Joan Torrandell i Campamar (Muro, 1850 – Ciutat de Mallorca, 1935). Imatge extreta de la pàgina 29 del treball: Antoni Torrandell (1881-1963). Harmonies franceses a la Mallorca del segle XX, de Ramón Sobrino.

